De Consilio Priuato.

Consilium quod vocant Priuatum seu Secretum similiter apud Gubernatorem residet. Constat ordinariè 10. vel 12. Consiliarijs, ijsque Doctoribus aut Licentiatis à Rege vel eius locum tenente electis. Hoc cùm diuisum sit propter multitudinem negotiorum à præcedente consilio Statuum sibi reseruauit quicquid ad iustitiam, ius, & Politiam pertinet, & inspectionem aliorum consiliorum. Huius itaque est cõcedere priuilegia, consensum, gratiam, veniam, remissiones. Item condere leges, ordinationes, statuta, edictaque, vnde & Magistri supplicationum vocãtur. Huius item consilij est cognoscere de limitibus, ac confinibus prouinciarum, deque partibus principalibus dominij, superioritatis, & autoritatis Principis, Dominorum & aliorum aulicorum immatriculatorum. Denique consilium hoc robur est ac conseruator Iustitiæ, cæterarumque rerum omnium inspector, quanquam subinde magis ardua consilio Statuum communicet, ac viceuersa illud quæ politiam ac Iustitiam aliquo modo concernunt cum hoc conferat ac communicet. Habet & hoc Consilium suum Præsidem.

De Consilio Finantiarum.

In eadem curia residet & aliud Consilium, quòd vulgò Finantiarum vocant. Huic communiter præfecti semper fuêre tria ex prudentioribus dominis patriæ capita, vnus Thesaurarius, vnus receptor generalis, & tres Commissarij docti ac prudentes, cum duobus Gressiarijs alijsque officiarijs. Hoc Consilium curam habet bonorum patrimonialium & redituum Principis, subsidiorũ ordinariorum & extraordinariorum, Cameræ rationalis, Receptorum, aliorumque officiariorum Regias pecunias tractantium. In eodem fiunt taxationes, rationes assignantur soluendi quicquid concernit pacem vel bellum, fortificationes, munitiones, prouisiones, adeoque omnes expensas, tam ordinarias quàm extraordinarias pro conseruatione Status patriæ. Hoc item bona Principis elocat, facit moderationes ac restrictiones contentas eius ordinationibus. Breuiter totam agit curam Regij thesauri vniuersi.

De Consilio Cameræ Rationalis.

Est & alius Bruxellæ Magistratus Regius, qui est tanquam membrum Consilij Finantiarum, appellatur. que Camera Rationalis, cui præest vnus Præses & septem Magistri rationum, quatuor scilicet ordinarij, & tres extraordinarij, cum nonnullis alijs officiarijs. Reddunt huic rationem administrationis pecuniarum Regis omnes thesaurarij & Receptores Brabantiæ & adhærentis ditionis. Item agri Lutzenburgici, recipiuntque omnes hic suas quitantias. Præter hanc verò Cameram sunt adhuc in Belgio tres aliæ Cameræ rationales in Flandria scilicet, Hollandia & Geldria, quæ omnes summariè rationem reddere coguntur Finantiarum consilio tanquam omnium inspectori. Atque hæc sunt consilia & Magistratus vel officiarij, qui perpetuò generalem Belgij Præfectum comitantur, vel apud eum residents.

De Consilijs Prouincialibus.

Est & aliud in hoc Belgio Consilium in singulis ferè prouincijs, quod Parlamentum Regium vulgò nominant, quale est Mechliniæ, in Brabantia verò Cancellariam vocant. Præsunt huic communiter secundum diuersa loca vel 12. vel. 16. vel 18. Consiliarij Doctores & Licentiati, vnusque Præses seu Cancellarius tanquam Iudex. Adsistunt pariter Aduocatus & Procurator Fisci, Greffiarij, Secretarij, alijque officiarij, omnes à locum tenente Regio electi, & à Rege stipendiati. Hic Magistratus summa pollet authoritate cunctarum ciuilium & criminalium causarum, & omnium in hisce prouincialibus, Dominijsque Regijs controuersiarum cognitionem habens. Habet & actiuam & passiuam cognitionem fundamentorum, confinium ac differentiarum, quæ à prælaturis eorumque iurisdictionibus procedunt, exceptis bonis mortuis, vulgò amortisez: eorum enim cognitio ad curiam Ecclesiasticam pertinet. Similiter obseruari facit priuilegia, exemptiones, officia, beneficia, ac prouisiones, à Principe concessa, saluis nihilominus semper iurisdictionib. & priuilegijs locorum particularibus. Huc vocantur in ius nõ solùm oẽs regij Officiarij, & ministri prouinciales, sed & Rex ipse, pro quo respondent eius Procurator & Aduocatus, minimeque summa eius authoritas, aut dignitas cuiquam præiudicio ac damno est. Quinimo accidit iam pridem in Geldria regnante Rege Philippo, vt cùm Maiestas ipsius in causa quadam grauissima contra Dominum de Anholt succumberet, nullusque officiariorum, sententiam executioni mandare auderet, Rex ipse eam realiter executus sit. Ad hoc tribunal cunctæ deuoluũtur appellationes inferiorum cuiusque prouinciæ iudiciorum, neque hoc vllam ecõtra appellationem admittit, sed duntaxat syndicatum, quem reuisionem vulgò vocant. Rarius verò sit vt non reuisionem petens, & maximarum expensarum, eo scilicet nomine faciendarum, & ipsius causæ iacturã patiatur. Sed nec per reuisionẽ hanc sentẽtię prioris executio differtur. Iudicatur in omnibus hisce summis Curijs secundum Ius commune, saluis tamen legibus municipalibus singulorum locorum constitutionibus, quæ plurimæ quidem sunt, decretisque Principum vulgò Mandamentis, quæ quatenus priuilegia non lædant, cæteris legibus omnibus præferuntur. Veruntamen antequam hæc publicantur in deliberationem & cognitionẽ prædicti Consilij trahuntur, suntque eatenus in iure fundata, quatenus cum legibus scripris conueniunt.

Præter iam dicta deputat etiam Regis nomine Præses certos singulis annis legatos per singulas ferè prouincias. qui Reuisorum funguntur officio, vt scilicet rationes prouentuum seu redituum aliaque patriam concernentia reuideant animaduertantque.

Militia Belgica.

Tempore pacis Rex non nisi paucis vtitur in solis confinibus Regni præsidiarijs militibus, ea autem loca sunt numero 26. maximi quidem momenti propugnacula. Alia deinde equestris militia ab omni antiquitate obseruata à Carolo V. anno 1547. prudenter restituta & reparata est, quam ordinarias bendas seu legiones vulgò vocant, trium millium electorum equitum, qui distributi in 14. bendas præcipuis prouinciarum dominis committuntur, atque his suos habent Locumtenentes, aliosque officiarios. Vnus est generalis Quæstor militiæ, qui Regis nomine hisce legionibus ordinarijs soluit. Is fuit *Art Molikeman.*

Præ-

Præterea nullum fere habet Rex pacis tempore classem maritimam instructam, sed quia omnes regni portus nauibus diuersis abundant, necessitatis tempore omnes eas naues, vel quot & quas ex ijs libet sisti iubet, suisque eas sumptibus ad bellum adornat, soluto nauium domino quod æquum est. Atque in hunc finem toti rei maritimæ vnum præfecit summum belli totiusque classis Ducem, quem Admiralium vulgò vocant. Is fuit Comes Beuerensis, hic omnis prædæ belli tempore, omnium confiscationum, omnis denique generalis mercaturæ, quæ cum licentia Regis ex hostili solo ad nos defertur, suam habet partem. Hanc verò regis licentiam Admiralius sua manu approbare & confirmare debet antequam idemnitatem sibi promittere mercatores queant.

Est & alius maximè quidem dignitatis Præfectus tormentorum bellicorum, & quicquid id genus armorum concernit, quæ quidem arma ordinariè Mechliniæ asseruari solent, atq; horum cura domino de Glaion Aurei velleris Equiti demandata fuit.

De Dominijs seu bonis patrimonialibus Principis.

Venationes, aucupia, & piscationes per hasce terras pro distinctione Iurisdictionum sunt Principis, ciuitatum propriorumq; dominiorum, excepta Brabantia, vbi quinq; tantùm syluæ Principi ab omni venatione & aucupio liberæ sunt, per reliquam totam prouinciam vnicuique cum canibus & auibus, non retibus, libera est venatio, aucupium, & piscatio. Princeps in singulis ferè prouincijs suos venationi Præfectos habet, & nominatim per Brabantiam, magnæ dignitatis officium est, cui præesse solet Marchio Bergensis, coq; nomine vulgò Magnus Brabantiæ Venator appellari solet.

Præcipuæ quæq; earũ regionum syluæ ad regis vsum non modò venandi, sed & lignandi spectant, estq; non minima suorum redituum pars. reliqui reditus in ciuitatibus, villis, castellis, terris, molendinis, alijsq; ab omni antiquitate Principibus patriæ attributis consistunt, qui vulgò Domaines, Latinè Dominia, vel proprius bona patrimonialia vocantur. Sed & vectigalia quædam mercantiarum tam mari quàm terra inter eos reditus cõnumerantur, similiter & reditus quosdam in præcipuas ciuitates rex habet, puta in Antuerpiam, vbi præter partem suam omnium confiscationum: habet & monetæ, carcerum, & piscationum locationem, aliaq; nonnulla, quæ Regium dominium, vt vocant, mirè adaugent.

Modus conuocandi Status.

Princeps petiturus quid, vel nouum tributum, nouasue leges impositurus, conuocare solet, certo assigno die & loco, qui communiter Bruxellis esse solet, tum propter Regiam Curiam, tum quòd Brabantini extra ditionem suam nihil deliberent, omnes totius Belgij ordines, qui sic debitè interpellati haud grauatè comparent, vel saltem secũdo, sub mulcta aliqua pecuniaria appellati legitimo numero plures vel pauciores, prout citati sunt, pro causa necessitatis conueniunt. Sunt autem qui communiter Bruxellis comparere solent hi, Brabantini, Flandri, Artesij, Hannonienses, Valentij, Ryssel, Douay & Orchies, Hollandi, Traiectenses, Zelandi, Namurcei, Tornaci, & Tournesij, & Mechlinienses. Reliquarum prouinciarum ordines, vt sunt Geldri, Frisij, Luxeburgij, quia remotiores sunt à suis Gubernatoribus (nisi grauissimæ sint deliberationes) conuocantur, & cum eo transigunt. Cæterum Ordinum generalium tres sunt status, 1. Ecclesiasticus, 2. Nobilitas, 3. præcipuæ ciuitates. Horum statuum membra, Personæ ac deputati ij qui ab omni antiquitate ad id electi & constituti fuerunt comparent, vel suos deputant legatos, licet alij, nisi legitimas habeant excusationes in persona comparere teneantur. Verùm non omnium regionum idem est in hac parte vsus & consuetudo. Exempli gratia, Brabantini, Hannonienses, Artheſij, Namurcenses, & Zelandi diuersis commissarijs rem expediunt, puta Ecclesiastici Abbatem, Nobilitas, Ducem, Marchionem, Principem, Baronẽ & nobiles, ciuitates verò Consules, vulgò Burgimagistros, & duos vel tres Scabinos, vnumq; ciuitatis Pensionarium, plures vel pauciores pro facti exigentia delegant. Flandri per vnum solum legatum vel Commissarium vulgò, ratione quatuor membrorũ comparent, quæ quidem 4. membra omnes tres supradictos status repræsentant. quanquam & hi separatim suos delegare queant, qui inspectionem in factum legati 4. membrorum habeant, ne quid præiudicij illis pariat. Verùm communiter quod quatuor ea mẽbra statuunt id ratum firmumq; habetur. Hollandi duorum tantum statuum nomine, nobilitatis scilicet & ciuitatum legatos deputant, iisque totam prouinciam repræsentant. Hoc modo coacto Consilio in præsentia Præfecti regij Præses, vel quis Statuum Cõsiliarius Principis seu Regis nomine petitionem eiusdem perpulchro huic ordini humanissimè exponit. Illi post consuetas deliberationes singuli pro se in scriptis res dependunt, quo equidem responso si regi non sit satisfactum, multis conatur rationibus Ordines ad suam petitionem permouere, quin etsi ad vnum pene omnes Ordines regis voto consensissent, sola tamen Antuerpia hunc consensum infringere & annullare poterit, siquidem Ordines omnes ea lege & conditione consentire semper censentur, si in eam omnes status, atq; singula eorum membra id comprobant, & in suã portionem consentiant. Quocirca omnino necesse est non modò omnes Ordines seu status generaliter consensisse, sed & omnium statuum singula quoque membra consensum suum vnanimiter dedisse. Vnde plerunq; fit, vt non attentis quibusuis regis remonstrationibus, iustisq; rationibus, nihil penè vnquam Regi propter votorum diuersitatem concedatur, quo quidem casu Rex pro eo tempore patienter acquiescit, & in commodius tempus differt. Attamẽ rarius est, vt non moderatus Princeps à subditis discretis ac placidis voti sui tandem compos fiat. Si quam pecuniam Principi promiserint, neque eam commodè in parato habere queant, aliam ineunt inter se, cum consensu tamen Principis conquirendi rationem, vectigal quoddã vel simile quippiam grauaminis rebus communibus ad tempus imponendo, vel alio quodam cõmodo, modo pro ratione loci, temporis, & occasionis, quæ iuxta modum, taxam, & proportionem cõsuetam suo tempore dependitur. Ecclesiastici suam portionem separatim soluunt, nobilitas & ciuitates propter affinitatem commerciorum & vtilitatis inter se simul soluunt, Brabantini quidem vt primi, propter antiquitatem & dignitatem Ducalem, suam dependunt partem in florenis 20. stuferorum. Flandri propter opulentiam suam in florenis 24. stuferorum, & sic reliquæ quoq; prouinciæ iuxta consuetas taxas, quæ non facilè immutantur vel transgrediuntur.

GERARDUS MERCATOR *Atlas sive Cosmographicæ Meditationes de Fabrica Mundi et Fabricati Figura* DUISBERG, 1595 THE LESSING J. ROSENWALD COLLECTION, LIBRARY OF CONGRESS Octavo